

منتخب

الشرائع

اسرار آفرینش و فلسفہ احکام

محدث ارجمند شیخ صدوق رحمۃ اللہ علیہ

ترجمہ: حسین قاسمی

تصحیح، تلخیص و ویرایش
محمد قربانپور دلاور



این بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱ - ۳۸۱ ه. ق.	
علل الشرائع و الاسلام، فارسی، برگزیده.	
منتخب علل الشرائع، آفرینش و فلسفه احکام.	
نویسنده شیخ صدوق؛ ترجمه حسین قاسمی؛ تصحیح، تلخیص و ویرایش محمد قربانپور دلاور.	
قم: طوبای محبت، ۱۳۹۴	
۲۵۶ ص.	
۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۰۶۶-۳	
فیبا.	
عنوان روی جلد: منتخب علل الشرائع، اسرار آفرینش و فلسفه احکام	
کتابنامه به صورت زیرنویس.	
احادیث شیعه - قرن ۴ ق.	
قاسمی، حسین، - مترجم.	
قربانپور دلاور، محمد، ۱۳۵۴ - مصحح و ویراستار.	
BP ۱۲۹ / الف ۲ ع ۸۰۴۱، ۱۳۹۴	
۲۹۷ / ۲۱۲	
۳۹۱۲۹۵۶	



منتخب علل الشرائع

اسرار آفرینش و فلسفه احکام

مولف: محدث ارجمند شیخ صدوق، حمه الله

تحقیق، تصحیح و ویرایش: محمد قربانپور دلاور

انتشارات: طوبای محبت

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۰۶۶-۳

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

طراح جلد: مجید غلامحسینی / صفحه آراء: زیباکتاب

نشانی: قم، بلوار سمیه، خیابان عباس آباد (شهیدین)، پلاک ۱۱۲
۰۹۱۲۵۳۴۹۶۷ ۰۹۱۲۶۵۱۴۳۲۹ ۰۲۵-۳۷۸۳۲۱۴۳ ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۶۶

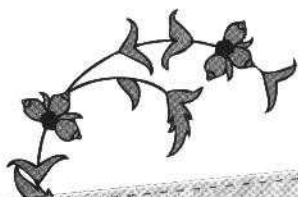
مرکز توزیع بین المللی کتب و آثار اسلامی رسالت غدیر

www.tobaymohebat.ir

info@tobaymohebat.ir

www.islamicbookshop.net

سامانه پیامک: ۰۲۵۱ ۱۰ ۳۳۳۰ ۱۳ ۵۰۰۰



فهرست مطالب

مقدمه ۱۵

بخش اول: اسرار و علل برخی مسائل اعتقادی

فصل اول

توحید و علت آفرینش

علت آفرینش مخلوقات و اختلاف احوال ایشان ۲۱

علت نامیده شدن انسان به «انسان» ۲۷

علت اینکه خدای عزوجل ارواح را در بدنها قرار داد ۲۷

علت نامیده شدن حوا به «حوا» ۲۹

علت نامیده شدن زنان به «نساء» ۲۹

کیفیت پیدایش نسل انسان ۲۹

علت برتری برخی مردم از ملائکه و بدتری بعضی مردم از چهارپایان ۳۳



- علت خشک شدن اشک‌ها و قساوت قلب‌ها و فراموش کردن گناه‌ها ۳۳
- علت به دنیا آمدن مؤمن از کافر و کافر از مؤمن ۳۳
- علت تلخی در گوش‌ها و شیرینی در لب‌ها و شوری در چشم‌ها ۳۴
- علت‌های آفرینش اعضاء و جوارح گوناگون در بدن انسان ۴۱
- علت آن که در کف دست مو نمی‌روید ولی در پشت دست مو هست ۴۴
- علت آن که خداوند از نظر مردم پنهان است ۴۵
- علت پدید آمدن زمستان و تابستان ۴۵
- علت اینکه انسان به بندگی خدا فراخوانده شد ۴۶
- علت زلزله ۴۶
- علت آن که خداوند تعالی مگس را آفرید ۴۹
- علت برتری دادن مردمان زلزله ۴۹
- علت کرم میوه‌ها و علت آفرینش بوی و ذرت و هویج و شلغم ۵۰
- علت آن که بعضی از درختان میوه می‌دهند و بعضی میوه نمی‌دهند ۵۱
- علت آن که سدرۃ المنتهی، «سدرۃ المنتهی» نامیده شد ۵۱
- علت نامیده شدن نجف به «نجف» ۵۱
- علت آن که قم، «قم» نامیده شد ۵۲

فصل دوم

اسرار و علت‌هایی پیرامون انبیاء و ملائک

- علت آن که انبیاء و رسولان و امامان علیهم‌السلام از ملائکه برترند ۵۳
- علت نامیده شدن آدم علیه‌السلام به «آدم» ۵۷
- علت آفریده شدن آدم علیه‌السلام بدون پدر و مادر و عیسی علیه‌السلام بدون پدر ۵۸
- علت نامیده شدن نوح علیه‌السلام به «نوح» ۵۸
- علت آن که خداوند تمام مردم دنیا را در زمان نوح علیه‌السلام غرق کرد ۵۹
- علت نامیده شدن ابراهیم علیه‌السلام به «ابراهیم» ۵۹

- ۵۹ علت آن که خداوند عزوجل ابراهیم علیه السلام را «خلیل» خود گردانید
 ۶۳ علت نامیده شدن ذوالقرنین به «ذوالقرنین»
 ۶۳ علت نامگذاری یعقوب علیه السلام به «یعقوب و اسرائیل»
 ۶۴ علت مبتلا شدن انبیاء و مؤمنین [به بلاها]
 ۶۵ علت آن که یعقوب بوی یوسف را از فاصله ده روز استشمام کرد
 ۶۶ علت آن که از نسل یوسف علیه السلام کسی به پیامبری نرسید
 ۶۷ علت آن که یوسف علیه السلام با زلیخا ازدواج کرد
 ۶۷ علت نامیده شدن یوسف علیه السلام به «موسی»
 ۶۸ علت آن که خداوند موسی علیه السلام را برای سخن گفتن برگزید و نه دیگران را
 ۶۸ علت نامیده شدن خضر علیه السلام به «خضر» و علت کارهای او
 ۷۵ حکیمانه بودن کارهای ابراهیم علیه السلام همانند کارهای خضر نبی
 ۷۹ علت آن که فرعون، موسی علیه السلام را نکست
 ۷۹ علت آن که خداوند به موسی علیه السلام فرمود پس هر دو کفش خود را درآور
 ۸۰ علت نامیده شدن کوه به «طور سیناء»
 ۸۰ علت آن که موسی علیه السلام آرزوی مرگ کرد و علت آن که قبرش نامعلوم است
 ۸۱ علت آن که سلیمان علیه السلام گفت: «مرا ببخش و حکومتی را بمن ارزانی دار...»
 ۸۳ علت اسم سلیمان علیه السلام و نام «داوود» علیه السلام، و اختیار باد به سلیمان علیه السلام
 ۸۴ علت مبتلا شدن ایوب نبی علیه السلام [به بلا]
 ۸۶ علت نامیده شدن اسماعیل بن حزقیل علیه السلام به «صادق الوعد»
 ۸۷ علت آن که پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام تولد همانند عیسی علیه السلام دهان به حکمت نگشود
 ۸۸ علت آن که کفار زکریا علیه السلام را کشتند
 ۸۸ علت معجزه [داشتن انبیاء و امامان علیهم السلام]
 ۸۹ علت نامیده شدن پیامبران اولوالعزم به «اولوالعزم»
 ۸۹ علت آن که خداوند امر به اطاعت رسولان و امامان علیهم السلام کرده است



- ۹۰..... علت احتیاج به پیامبر و امام علیه السلام
- ۹۱..... علت اینکه پیامبر صلی الله علیه و آله برترین انبیاء است
- ۹۱..... علت «امی» نامیده شدن پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۹۳..... علت آن که خداوند پیامبرش را «یتیم» قرار داد
- ۹۳..... علت «معراج»

فصل سوم

علل و اسراری مرتبط با اهل بیت علیهم السلام

- علت آن که در حران نزد خداوند، محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام نامیده شده اند
- ۹۵..... علت اینکه محبت خدا رسول او و اهل بیت علیهم السلام بر مردم واجب است
- ۱۰۰..... علت آن که دوستی اهل بیت علیهم السلام دلیل پاکی و دشمنی با ایشان ناپاکی است
- ۱۰۱..... علت آن که مردم علی علیه السلام را رساله کرده و به غر او روی آوردند
- ۱۰۵..... علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام با مخالفان جنگ نکرد
- ۱۰۶..... علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام «فدک» را نگرفت
- ۱۱۳..... علت اینکه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله کنیه امیرالمؤمنین علیه السلام را «ابو تراب» قرار داد
- ۱۱۴..... علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام چهار انگشتر به دست می نمود
- ۱۱۵..... علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام به دست راست انگشتر می نمود
- ۱۱۶..... علت نامیده شدن امام علی علیه السلام به «امیرالمؤمنین» و شمشیرش به «سوالفقار» و امام زمان علیه السلام به «قائم و مهدی» علیه السلام
- ۱۱۶..... علت آن که علی بن ابیطالب علیه السلام تقسیم کننده بهشت و جهنم است
- ۱۱۸..... علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را وصی خود قرار داد نه دیگری را
- ۱۲۳..... علت تربیت پیامبر صلی الله علیه و آله امیرالمؤمنین علیه السلام را
- ۱۲۶..... علت آن که فقط امیرالمؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله ارث برد نه دیگری
- ۱۲۶..... علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شوری شد
- ۱۲۷.....

- علت آن که بعضی از امامان خروج نموده و بعضی سکوت کردند و ... ۱۲۸.....
- علت آن که امیرالمؤمنین (علیه السلام) اولین کسی است که وارد بهشت می شود ۱۲۹.....
- علت نامیده شدن فاطمه (علیه السلام) به «فاطمه» ۱۲۹.....
- علت آن که فاطمه زهرا (علیه السلام)، «زهرا» نامیده شد ۱۳۱.....
- علت آن که فاطمه و مریم (علیه السلام) «بتول» نامیده شدند ۱۳۳.....
- علت نامیده شدن فاطمه (علیه السلام) به «محدثه» ۱۳۳.....
- علت آن که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) «فاطمه» (علیه السلام) را بسیار می بوسید ۱۳۵.....
- علت آن که امیرالمؤمنین (علیه السلام) فاطمه (علیه السلام) را بعد از وفات غسل داد ۱۳۶.....
- علت آن که فاطمه (علیه السلام) شانه دهنش را در روز ۱۳۶.....
- علت آن که پیامبر (صلی الله علیه و آله) حامل سوئی برائت را بازگرداند ۱۴۱.....
- علت آن که خالد بن ولید ثور کسین امیرالمؤمنین (علیه السلام) شد ۱۴۲.....
- علت اثبات امامان (علیه السلام) ۱۴۴.....
- علت اینکه زمین از حجت خدا بر مخلوقاتش خالی نمی ماند ۱۴۸.....
- علت آن که پیامبر (صلی الله علیه و آله) درب منازل به جز منزل علی (علیه السلام) را بست ۱۵۳.....
- علت آن که امامت در فرزندان امام حسین (علیه السلام) قرار گرفت نه امام حسن (علیه السلام) ۱۵۴.....
- آنچه امام حسن (علیه السلام) را به صلح با معاویه واداشت و چگونگی آن صلح ۱۶۰.....
- علت آن که امام حسن (علیه السلام) کنار رسول خدا (صلی الله علیه و آله) دفن نشد ۱۶۴.....
- علت آن که روز عاشورا بزرگترین روز مصیبت شد ۱۶۵.....
- علت آن که حضرت قائم (علیه السلام) فرزندان قاتلان حسین (علیه السلام) را می کشد ۱۶۹.....
- علت آنکه علی بن الحسین (علیه السلام) «سجاد» نامیده شد ۱۶۹.....
- علت آن که ابوجعفر محمد بن علی (علیه السلام)، «باقر» نامیده شد ۱۷۰.....
- علت آن که اباعبدالله جعفر بن محمد (علیه السلام)، «صادق» نامیده شد ۱۷۱.....
- علت آن که امام موسی بن جعفر (علیه السلام)، «کاظم» نامیده شد ۱۷۲.....
- علت آن که حضرت علی بن موسی (علیه السلام)، «رضا» نامیده شد ۱۷۲.....



- علت آن که امام رضا علیه السلام ولایت عهدی مأمون را پذیرفت ۱۷۲
- علت آن که علی بن محمد و حسن بن علی، عسکریین علیهم السلام نامیده شدند ۱۷۵
- علت آن که خداوند انبیاء و ائمه علیهم السلام را در همه ی حالات پیروز قرار نداد ۱۷۵
- علت غیبت [امام زمان علیه السلام] ۱۷۷
- علت وجوب فراگرفتن خلاف آنچه را عامه می گویند ۱۸۰
- علت آن که شب قدر در هر سال وجود دارد ۱۸۱
- علت موفق نشدن عامه به درک عید فطر و قربان ۱۸۱
- علت تجدید حق در هر عیدی برای خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۸۲
- علت خنده گریه سودک ۱۸۲

بخش دوم: تکرار و علل برخی احکام و اخلاق

فصل اول

علل و اسرار پیرامون نماز

- علت آن که خدای عزوجل نماز را واجب نمود ۱۸۵
- علت آن که خدای عزوجل پنج نماز را در پنج وقت واجب کرده است ۱۸۶
- علت اینکه به نماز امر شدیم ۱۸۸
- علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام نماز عصر را ترک کرد و علت بازگشت او رشد ۱۸۹
- علت امر به اقبال در نماز و نهی از دست بسته نماز خواندن ۱۹۱
- علت نماز شب ۱۹۲
- علت اینکه آغاز نماز با وضو می باشد ۱۹۳
- علت وجوب وضو بر صورت و دست و پا ۱۹۴
- علت عدم شستن و مسح همگی اعضای وضو ۱۹۴
- علت بطلان وضو با خوابیدن و خارج شدن بول و مدفوع ۱۹۵
- علت امر شدن به قرائت اذان و کیفیت آن ۱۹۵

۱۹۷.....	علت وجود یک رکوع و دو سجده، تشهد و سلام در نماز
۱۹۷.....	علت نماز جماعت
۱۹۸.....	چرا بعضی از نمازها بلند خوانده می شود و بعضی دیگر بلند خوانده نمی شود؟
۱۹۸.....	علت اوقات تعیین شده در نماز
۲۰۰.....	علت جایز بودن نماز بر میت بدون وضو
۲۰۱.....	علت نماز آیات برای کسوف
۲۰۱.....	علت اینکه روز فطر، عید قرار داده شد
۲۰۱.....	علت تعداد زیاد تکبیرهای نماز عید فطر
۲۰۲.....	علت آن که سجده بایز نیست مگر بر زمین یا آنچه زمین رویانیده
۲۰۳.....	علت آن که دست ها به هنگام دعا به سوی آسمان بلند می شود
۲۰۴.....	علت آن که شراب خوار هرگاه شراب بخورد نمازش تا چهل روز قبول نمی شود
۲۰۴.....	علت تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام
۲۰۵.....	علت پنج تکبیر گفتن بر میت

فصل دوه

اسراری در خصوص روزه

۲۰۷.....	علت وجوب روزه
۲۰۷.....	علت واجب شدن روزه بر مردم
۲۰۸.....	علت آن که خداوند روزه را بر امت پیامبر صلی الله علیه و آله سی روز واجب نمود
۲۰۹.....	چرا روزه در خصوص ماه رمضان واجب شده نه در سایر ماه ها؟
۲۰۹.....	چرا مردم فقط امر به روزه ای ماه رمضان شده اند نه بیش تر و نه کم تر از آن؟
۲۱۰.....	چرا آن هنگام که زن حائض می شود نه روزه می گیرد و نه نماز می گزارد؟
۲۱۰.....	علت اینکه روزه حائض قضا می شود، اما نماز خیر
۲۱۱.....	علت استحباب روزه در پنج شنبه
۲۱۱.....	علت کفاره روزه



- علت آن که روزهای سیزه، چهارده و پانزدهم از ماه «ایام البیض» نامیده شده ۲۱۲
- علت آن که خوردن روزه بر مریض و مسافر واجب شده است ۲۱۳

فصل سوم

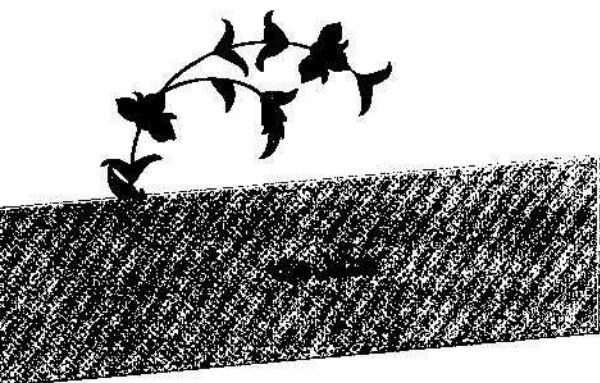
علت و فلسفه حج

- علت آن که «خداوند، کعبه را مایه‌ی قوام کار مردم قرار داده است» ۲۱۵
- علت آنکه راه شدن کعبه ۲۱۵
- علت مکان حجرالاسود، بوسیدن و میثاق قرار دادن آن ۲۱۵
- علت آن که حج، بنابر نماز و روزه است ۲۱۸
- علت آن که حج، «کعبه» نامیده شد ۲۱۹
- علت وسط زمین بودن کعبه ۲۲۰
- علت آن که طواف، هفت شوط گردد ۲۲۰
- علت زمان حج در دهه ذیحجه و علت آمدن به احرام ۲۲۲
- علت استلام حجر و رکن یمانی و مستحبات ۲۲۳
- علت سیاه شدن حجر و علت عدم شقای بیابان ۲۲۸
- علت آن که صفا، «صفا» و مروه، «مروه» نامیده شد ۲۲۸
- علت سعی بین صفا و مروه ۲۲۹
- علت آن که منا، «منا» نامیده شد ۲۲۹
- علت آن که عرفات، «عرفات» نامیده شد ۲۳۰
- علت رمی جمره‌ها ۲۳۰
- علت قربانی ۲۳۰
- علت آن که زیارت پیامبر ﷺ و امامان علیهم السلام بعد از حج، واجب گردید ۲۳۱

فصل چهارم

علت و اسرار برخی احکام

- ۲۳۳ علت وجوب غسل برای جنابت نه برای ادرار و مدفوع
- ۲۳۴ علت غسل جمعه
- ۲۳۵ علت آن که مستحب است انسان در هر حال با وضو باشد
- ۲۳۵ علت آن که قبر را چهار گوش درست می‌کنند
- ۲۳۵ علت پیشین آب بر قبر
- ۲۳۶ علت عذاب قبر
- ۲۳۷ علت حرام کردن شراب
- ۲۳۸ علت حرمت زنا
- ۲۳۹ علت حرمت نسبت ناروا دادن به ربا با کدامین
- ۲۳۹ علت تحریم «آنچه که جز به نه خا دیج شده باشد»
- ۲۴۰ علت تحریم ربا
- ۲۴۱ علت حرمت خوردن شراب، مردار، خون، گوشت خوک، میمون و خرس
- ۲۴۳ علت آن که گاو چشمش را به زیر انداخته و سرش را به آسمان بلند نمی‌کند
- ۲۴۳ علت مکروه بودن بعضی شغل‌ها
- ۲۴۵ علت حرمت لواط و مساحقه
- ۲۵۳ علت بدتر بودن غیبت از زنا
- ۲۵۳ علت حلال بودن گوشت گاو و گوسفند و شتر و دیگر حیوانات مأکول
- ۲۵۳ علت آن که در ارث «سهم پسر به اندازه سهم دو دختر است»



درک اسرار آفرینش و انستیع علت احکام و دستورات دینی، از امور نهفته در وجود انسان آگاه است، این پرسش می نماید با تلاش و پرسش به فهم و درک آن برسد. محدث ارجمند شیخ محمد باقر عابدی (ره) رای پاسخ گویی به نیاز مردم که به خاطر عصر غیبت و عدم دسترسی آشکار به امام علی (ع)، نمی توانستند به صورت مستقیم به جواب خود برسند، روایاتی را که در این زمینه از معصومین (ع) به دست آورده را جمع آوری کرده است و در کتابی به نام «علل الشرائع» الاحکام و الاسباب» به مشتاقان و دوستان معارف الهی، عرضه نموده است.

در واقع «علل الشرائع»، مجموعه روایاتی از حضرت رسول اکرم (ص) و امامان معصوم (ع) درباره علت برخی از احکام شرعی و عقیدتی است. این کتاب مانند کتابهای دیگر شیخ صدوق (ع)، پیوسته مورد توجه علما و فقهای شیعه قرار داشته و از معتبرترین اصول روایی می باشد که در مجموعه های روایتی بزرگ شیعه مانند بحار الانوار و وسائل الشیعه، از آن استفاده شده و به آن استناد نموده اند. این کتاب ارزشمند برای شناخت علت برخی از احکام اسلام و فلسفه وجودی آنها بسیار راهگشا است. هم چنین دلایل و اسرار برخی از مباحث عقیدتی و کلامی در این کتاب بیان شده است، علاوه بر این، دلیل برخی از مباحث تاریخی به طور مستند ذکر شده است. نویسنده کتاب «علل الشرائع» ابو جعفر، محمد بن علی بن حسین بن بابویه



قمی (متوفای ۳۸۱ ق) معروف به شیخ صدوق رحمته الله علیه، از چهره‌های برجسته فقهی و روایی شیعه در قرن چهارم هجری است.

شیخ صدوق رحمته الله علیه که خود یکی از بزرگ‌ترین روات شیعه به شمار می‌آید، عمر خود را صرف شنیدن و نقل روایات اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام نمود تا سخنان گهربار آن بزرگواران را به گوش دیگرانسان‌ها و آیندگان برساند. وی با نگارش این کتاب، خدمتی بزرگ در راه شناساندن معارف اسلام و انگیزه و علت‌های احکام شرعی نموده است. این محدث و محقق ارجمند در بیش از پانصد مسئله مختلف به بررسی اسباب و علت‌ها پرداخته و کتابش را در دو مجلد تنظیم نموده است؛ به طوری که در مجلد اول، دویست و شصت و دو باب و در مجلد دوم سیصد و هشتاد و پنج باب را فراهم آورده است. در هر مجموع ششصد و چهل و هفت حدیث را شامل می‌شود. مرحوم شیخ صدوق حکمت‌ها و اسباب و علت‌های پیدایش احکام شرعی مانند نماز، روزه، حج و طهارت، یا حقایق هستی‌مانند خلقت ملائکه، خلقت انسان، آسمانها، زمین، گیاهان، حیوانات، جنیان و سایر موجودات و حقایق مربوط به ملکوت اشیاء و علت نامگذاری‌های انسان‌ها و سایر موجودات به ویژه حکمت نامهای پیامبران و اهل بیت پیامبر اسلام (علیهم الصلاة والسلام) را بر اساس روایات معتبر و مسند در این کتاب فراهم و گرد آورده است.

احادیث مندرج در ذیل ابواب کتاب در زمینه‌های مختلف تاریخی، فقهی، هستی‌شناسی و عقاید است و ارزش مطالب و احادیث نقل شده در آن چنان ارزشمند و شایان توجه است که شرح‌ها و حواشی بسیاری بر آن نوشته شده است.^۱ این کتاب همواره در طول تاریخ توسط محدثان و متکلمان، مورد توجه و بحث و بررسی قرار گرفته است و احادیث آن توسط دانشمندان متأخر مثل ابن شهر آشوب،

۱. مانند: ۱. اختصار علل الشرائع توسط شیخ ابراهیم کفعمی تنظیم و تدوین شده است؛ ۲. تلخیص علل الشرائع؛ ۳. تلخیص ملخص علل الشرائع که هر دو توسط شیخ شرف الدین یحیی بحرانی نگاشته شده است؛ ۴. ترتیب اسانید الخصال و معانی الاخبار و علل الشرائع و ثواب الاعمال و عقاب الاعمال للشیخ الصدوق من الموسوعة الرجالية که زیر نظر مرحوم آیه الله سید حسین بروجرودی تنظیم و تدوین شده است.



قطب راوندی، شهید اول و شهید ثانی، علامه مجلسی و فیض کاشانی در کتابهای مهم حدیثی نقل و شرح شده است. این کتاب با توجه به استنادهای خود شیخ صدوق به آن در سایر کتابهایش مثل عیون اخبار الرضا علیه السلام، الخصال، معانی الأخبار، و من لایحضره الفقیه، از جمله نخستین تألیفات او بوده است.

در این کتاب آمده است که علی بن محمد بن قتیبه نیشابوری گوید: آنگاه که این علت‌ها را از فضل بن شاذان شنیدم به او گفتم: بگو که این علت‌هایی را که ذکر کنی از روی استنباط و استخراج و نتیجه عقل [خودت] بوده است یا از آن چیزهایی است که [از معصوم علیه السلام] شنیده‌ای و روایت کرده‌ای؟ گفت: من قصد خدای عزوجل را از آنچه واجب گردانیده و مراد فرستاده‌اش را از آنچه تشریع و سنت کرده را نمی‌دانستم. و این علت‌ها را نیز از جانب خود بیان نمی‌کنم بلکه این‌ها را بارها و بارها از مولایم ابن الحسین علی بن موسی الرضا علیه السلام شنیدم و جمع نمودم. گفتم: آیا می‌توانم این‌ها را از طریق تو و از قول امام رضا علیه السلام روایت کنم؟ گفت: آری. **ذکر دو نکته مهم:**

– به یقین آنچه که از جانب خدای متعال در امام آفرینش و همچنین در دستورات و احکام، صادر گردیده، همگی نشأت گرفته از علم و حکمت الهی است که دانستن و احاطه به تمام مصالح و مفاسد امر، فقط در اختیار ارباب و اولیای الهی می‌باشد، چرا که فرمودند «کل شی احصیناه فی امام مبین»^۱.

– آنچه مرحوم شیخ صدوق از علل شریعت بیان نموده، بخشی از علل‌های بیان شده از لسان مبارک ائمه علیهم السلام در برخی امور است و در بسیاری از مسائل دیگر، روایاتی به ما نرسیده یا در کتاب «علل الشرایع» ذکر نشده است.

مجموعه حاضر، تلخیص کتاب شریف «علل الشرایع» با ترجمه استاد حسین قاسمی از منشورات طوبای محبت است که در دو بخش عمده اعتقادی و احکام

۱. سوره یس، آیه ۱۲. مرحوم صدوق در معانی الأخبار ص ۱۹۵ طی حدیث شریف و نورانی مروی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که در تفسیر البرهان نیز ذکر گردیده، بیان می‌دارد که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در حالی که با دست، علی علیه السلام را نشان می‌داد، فرمود: این «امام مبین» است، بی تردید او امامی است که خداوند علم همه چیز را در او احصا فرموده و قرار داده است.



و اخلاق با هدف نشر معارف الهی برای جوانان و آحاد جامعه، تهیه و تنظیم شده است. بخش اول به سه رکن اساسی مسایل اعتقادی شامل توحید، نبوت و امامت پرداخته و آنها را در سه فصل ارائه نموده است. در بخش دوم در چهار فصل به بررسی اسراری پیرامون نماز، روزه، حج و سایر احکام و اخلاق پرداخته است. تمام سعی بر آن بوده که موضوعات و احادیث منتخب، متناسب با سئوالات و نیازهای امروزی عموم جامعه باشد؛ لذا پس از گزینش بیش از چهارصد حدیث نورانی و چینی و تبویب آنان، تصحیح و ویرایش مجدد صورت پذیرفته تا برای خوانندگان عزیز علاقمندان علوم اهل بیت علیهم السلام مورد استفاده بهتر قرار گیرد.

امید است که همگان بتوانیم با شناخت معارف و حقایق دین و کلام معصومین علیهم السلام و عمل به فرامین و تأسی آنان، زمینه فلاح و رستگاری خود را در دنیا و آخرت فراهم آوریم. باشد که مورد رضایت حضرت ولی عصر علیه السلام قرار گیرد.

قم المقدسه - ربیع الاول ۱۴۲۷

محمد قربانپور دلاور